

Kailgraudu miežu šķirnes *Kornelija* pārtikas graudu audzēšanas vadlīnijas

www.kornelija.lv

Audzēšanas etaps	Pārtikas graudu audzēšanas apraksts	
	Maksimālā proteīna satura graudos iegūšanai	Maksimālās graudu ražas iegūšanai
Lauka izvēle	<ul style="list-style-type: none"> - Augsnes tips: velēnu karbonātaugsnes; velēnu vāji podzolētas smilšmāla vai mālsmits augsnes; vai trūdvielām bagātas, iekultivētas smilts augsnes. - Zināmi augsnes agroķīmisko pamatrādītāju dati: pH, organiskās vielas saturs, P₂O₅ un K₂O. - Augsnes reakcija: optimāli pH_{KCl} 6.0–7.0. Skābas augsnes ir graudu ražu un kvalitāti limitējošs faktors; maksimālas graudu ražas ieguvei rekomendējama augsnes kaļķošana pirms sējas ar ātras iedarbības granulētiem kaļķojamiem materiāliem. - Optimālais organisko vielas saturs smilšmāla augsnēs 2.5-3.0%; mālsmits 2.0-2.5%. <p>! Jāizvairās no augu sekas laukiem, kur varētu būt citu graudaugu, īpaši plēkšņaino, piejaukums un miežu slimību uzkrāšanās.</p>	
Priekšaugi	Sakņaugi un bumbuļaugi, tauriņzieži, ziemāju graudaugi, auzas, griķi, rapsis	
Augsnes sagatavošana	<p>Nodrošināt optimālus apstākļus sēklu dīgšanai: labu sēklas kontaktu ar augsni, un optimālu dziļumu, 2–3 cm atkarībā no augsnes struktūras un mitruma apstākļiem.</p> <p>! Augsnes apstrādē jāievēro pamatnoteikums – sēklai jāguļ uz cietas gultnes un jābūt nosegtai ar irdeni augsnes slāni.</p>	
Sēklas izvēle, sagatavošana un kvalitāte	<ul style="list-style-type: none"> - Sējai izmanto sertificētu sēklu, kas nodrošina sējuma tīrību, garantē optimālu dīgtspēju, bez slimībām, kaitēkļiem un piemaisījumiem. - Sējot pašaudzētu sēklu, obligāti jānosaka sēklas dīgtspēja (sēklai ar netraumētu dīgli ir jābūt saknei un dzinumam) un 1000 sēklu masa. - Sēklas kodināšana obligāta primārai sējuma aizsardzībai no sēņu slimību infekcijas. - Papildus sējmašīnas kalibrēšana: kailgraudu mieži caur sējmašīnas sēklvadiem plūst ātrāk nekā plēkšņgraudu mieži. 	
Sēja	<ul style="list-style-type: none"> - Sējas laiks atkarīgs no augsnes gatavības sējai; augsnei jābūt iesilušai līdz + 5°C; mērenā klimata joslā aprīļa 2. un 3. dekādē. - Izsējas norma no 350 līdz 400 dīgstošas sēklas/m², koriģējama atkarībā no sējas laika, sēklas un izsējas kvalitātes, plānotās ražas līmeņa. <p>! Katra nokavēta optimālā sējas termiņa diena negatīvi ietekmē augu produktivitāti. Pārāk dziļa sēja un mitruma trūkums dīgšanas laikā var samazināt laukdīdību.</p>	
Audzēšanas tehnoloģija: izsējas norma, mēslošanas plāns un augu aizsardzības līdzekļu (AAL) pielietojums	<p><i>Augu mēslošanas plānam</i> jānodrošina ekonomiski izdevīgas ražas iegūšana, balstoties uz augsnes agroķīmisko pamatrādītāju datiem, plānoto ražas līmeni salāgojot ar agrīnās šķirnes ‘Kornelija’ ražības potenciālu.</p> <p><i>Nezāļu ierobežošana:</i> Herbicīdu pielietojums balstoties uz konkrētā lauka nezāļu spektra un izplatības novērtējumu; ņemot vērā kultūrauga un nezāļu attīstības fāzes, herbicīda smidzināšana 1 vai 2 reizes.</p> <p><i>Kaitēkļu ierobežošana:</i> Balstoties uz kaitēkļu (labību lapgrauža un/vai zviedru mušas) attīstības dinamiku un uz saimnieka novērojumiem konkrētajā laukā, īpaši augu attīstības sākumā.</p>	

	<p><i>Lapu slimību ierobežošana:</i> Fungicīda (F) pielietojums balstoties uz saimnieka novērojumiem konkrētajā lauka par lapu slimību miltrasas (<i>Blumeria graminis</i>) un tīklplankumainības (<i>Pyrenophora teres</i>) izplatību.</p> <p><i>Augu garuma/veldres regulēšana:</i> Retardanta (R) pielietojums samazina augu garumu par 5 cm un paaugstina augu izturību pret veldrēšanos par 1-2 ballēm; R smidzinājums rekomendējams plānojot ražu ≥ 5 t ha⁻¹ augu cerošanas beigās (37. augu attīstības etaps).</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Augsta proteīna raža t/ha un zemas audzēšanas izmaksas, EUR uz tonnu proteīna; augsnes pH un organiskās vielas saturs IR atbilstošs:</i> izsējas norma 350 dīgtspējīgas sēklas/m²; mēslojums plānotajai ražai 4 t/ha ar F un R. - <i>Augsta proteīna raža, t/ha, augsnes pH un organiskās vielas saturs NAV atbilstošs miežiem:</i> izsējas norma 350 dīgtspējīgas sēklas/m²; mēslojums plānotajai ražai 5 t/ha ar F un R. - <i>Zemas audzēšanas izmaksas EUR uz tonnu proteīna, augsnes pH un organiskās vielas saturs NAV atbilstošs miežiem:</i> izsējas norma 350 dīgtspējīgas sēklas/m²; mēslojums plānotajai ražai 5 t/ha bez F un R. <ul style="list-style-type: none"> - Labi iekultivētās augsnes, ja augsnes pH līmenis (6.0-7.0) un organiskās vielas saturs (smilšmāla 2.5-3.0%; mālsmilts 2.0-2.5%) ir optimāls miežu audzēšanai, tad prognozētie ražas līmeņi vidēji no 4.0 līdz 6.0 t ha⁻¹; F un R pielietojums var nodrošina ražas pieaugumu un augu veģetācijas perioda pagarināšanos par 2-4 dienām. - Ja augsnes iekultivētības pakāpe, augsnes auglība un pH līmenis ir pazemināts (zem optimālā), tad prognozētie ražas līmeņi vidēji no 3.0 līdz 4.0 t ha⁻¹.
<p>Ražas novākšana</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kvalitatīviem kailgraudu miežu pārtikas graudiem ir jābūt maksimāli tīriem no plēksnēm (<5%), ar minimālu šķelto graudu īpatsvaru (<5%), pilngatavību sasniegušiem, nesadīgušiem un bez slimībām, ar graudu mitrumu <14.0%. - Kailgraudu mieži 'Kornelija' raksturojas ar augstu kuļamību, vidēji 95-97%, tomēr plēkšņu īpatsvars lauka ražā atkarīgs no graudu mitruma ražas novākšana laikā un kombaina noregulējuma. Tuvojoties ražas novākšanai, ar kontrolparaugiem regulāri jāpārbauda kailgraudu miežu gatavības pakāpe. - Plēksnes kuļšanas laikā atdalās vieglāk, ja graudi ir pietiekoši sausi, ar optimālo mitrumu vidēji 14.5-15%. Ir nepieciešama kombaina kuļtrumuļa ātruma pielāgošana, jāsamazina priekšējais kuļspraugas platums, kas samazinās ražas padeves ātrumu, tāpēc kombainam ir jābrauc lēnāk; jāveic ventilatoru un sietu regulēšana. - Kuļšanas laikā ir regulāri jāpārbauda graudu tvertne, novērtējot neizkultu un šķelto graudu īpatsvaru ražā, un dienas gaitā jāveic kombaina uzstādījumu korekcijas. Ja tomēr ražas novākšanas apstākļi nav labvēlīgi plēkšņu pietiekošai atdalīšanai, tās jāatdala graudu pirmapstrādes procesā caur berzi. ! Ražas novākšanu veikt līdz ar pilngatavības sasniegšanu, lai izslēgtu graudu sadīgšanu vārpās un/vai graudu priekšlaicīgu izbiršanu.
<p>Graudu pirmapstrāde</p>	<p>Graudu žāvēšanas procesā jāuzrauga graudu sakaršanas temperatūra (pārtikas graudiem <60°C), lai nesamazinātu proteīna kvalitāti un graudu tilpummasu. Optimālais graudu glabāšanas mitrums ir 14%.</p>